

Mentofaktúra folyóirat

-filozófia és Coaching

<http://www.mentofaktura.hu>

A tőzsde, mint kacér nő

Dr. Kollár József- Dr. Rusznák

Tamás

Coach képzés

<http://www.szervezetepites.hu>

Boldogságréning

<http://www.acoach.hu>

A TŐZSDE, MINT KACÉR NŐ

VÁLSÁGKEZELÉS A TŐZSDÉN

A ciklikusan visszatérő tőzsdeválságok véleményünk szerint részben a tőzsde lényegéből adódnak. „A tőzsde mint kacér nő” metafora megfejtése közelebb visz ontológiájának feltárásához annál, mintha csupán szűken gazdasági szempontból vizsgálnánk. Georg Simmel: „A kacérság lélektana” című írásában a kacérságot a birtoklás és nem-birtoklás közötti állapotként írja le. A kacér egyszerre mond igent és nemet, húz magához és lök el, emel fel és taszít a mélybe. Az elérendő cél növeli a hozzá vezető eszközök értékét, a csak remélhető győzelemhez vezető állapotokban átélhető élvezet nagyságát. A kacér nő hálójában vergődni azért izgalmas, mert könnyen bekövetkezhet, hogy „az előzetes élvezettel leszámított váltó talán mégsem lesz beváltható”. A kacér minden „áldozatát” felemeli (még akkor is, amikor a mélybe löki), hiszen a legunalmasabb fráterből is kalandort csinál, aki részesévé válik „a kiszámíthatatlan hatalmak kegyéért folytatott csábító játéknak”. „Abban a lelki magatartásban, amelyet a kacér nő idéz elő, mintegy megáll és rögzül a kockázatnak, a nyereség vagy a veszteség nemtudásáról való tudásnak ez az eudaimonisztikus értéke”.

A tőzsde eredendően arra az előfeltevésre épül, hogy a legreálisabb árak ott alakulnak ki, ahol egy időben és egy helyen van együtt a legtöbb eladó és a legtöbb vásárló. Vagyis eredendően egy speciálisan szabályozott és működtetett piac. Olyan intézményesített eszköz, mely – legalább is célja szerint – finanszíroz, értékkel, szabályoz és segíti a vállalatok átalakítását. A Bretton Woods-i időszakban (1945 és 1971 között), vagyis a rögzített, de kiigazítható árfolyamok korszakában, a tőzsde szigorú „tanárnőként viselkedett”. Ezt követően fokozatosan „kacér nővé” változott: különösen, mikor A. Greenspan, a FED korábbi elnöke ismét és ismét védelmébe vette a derivatív ügyleteket, és elhárította az azok alkalmazására irányuló szabályozási törekvéseket.

A tőzsdék nem csupán a mostani válság előkészítéséből vették ki a részüket, hiszen a tőzsdekrachok visszatérő szereplők a kapitalizmus színpadán. Az 1929-33-as nagy világgazdasági válság kezdetét is a New York-i értéktőzsdén bekövetkezett „fekete péntek”-től számítják. A XX. században azután még több tőzsdekrachra került sor, így 1987 októberében, vagy 1998-ban. A közvetlen kiváltó okok – részben – hasonlóak voltak. Mindegyik árfolyamzuhanást megelőzte egy hosszabb időszak, amikor a tőzsdei és az egyéb árak, árfolyamok tartósan emelkedtek. A tőzsdéken egymás után jelentek meg az újabb, magas hozamú, de magas kockázatú, illetőleg kevésbé szabályozott befektetések és befektetési instrumentumok. A tőzsdei hozamok, és a közvetítők jutalékai folyamatosan emelkedtek. Ezek hatására még több befektetés, még nagyobb kereslet jelent meg a tőzsdéken, tovább tolvá felfelé az árfolyamokat. A kacér nőként viselkedő tőzsde

Mentofaktúra folyóirat

-filozófia és Coaching

<http://www.mentofaktura.hu>

A tőzsde, mint kacér nő

*Dr. Kollár József- Dr. Rusznák
Tamás*

Coach képzés

<http://www.szervezetepites.hu>

Boldogságréning

<http://www.acoach.hu>

elfelejtette a befektetőkkel és az alkuszokkal, hogy a tőzsdei termékek árai időnként esni is szoktak. Így vagy úgy mindegyik esetben közrehatott a megfelelő kockázatkezelés- és szabályozás, illetőleg ellenőrzés nélkül, tőkeáttétellel, azaz a hitelből évek óta folytatott, áremelkedésre játszó spekuláció, vagyis a hódító kalandba való belefeledkezés.

Úgy véljük, tőzsde működését jól leírja a kacérság lélektana: ez maradt az egyik utolsó létszféra, melyben kiélhető még a kockázat- és kalandkeresés kielégíthetetlen vágya. A tőzsde nem csupán a haszonszerzés terepuma, hanem a „harcosok klubja”, melyben a nyereség és a veszteség nemtudásából származó szókratészi tudás (újra és újra visszatérő) világméretű válságokat okoz.

Nem csupán a tőzsde működése, hanem a jelenlegi válság egésze is jobban érthető a kacérság lélektana révén. Egyrészt a kacérság által előhívott kalandlehetőség (az USA-ban) arra indította a törvényhozókat, hogy a bankok szempontjából „nagykockázatú helynek” nyilvánítást diszkriminációnak minősítsék, és megakadályozzák. A „nyereség vagy veszteség nemtudásáról való tudás” eufóriájában a politikusok ezután nyomást gyakoroltak a bankvezetőkre, hogy hitelezzenek olyan helyeken is, ahol korábban a fokozott kockázat miatt nem tették. Másrészt tovább emelte a téteket a szeptember 11-i Al Qaida támadást követően a FED azon döntése, hogy rengeteg pénzt nyomtak a gazdaságba, a gazdasági recesszió elkerülésére. A gazdaságba beáramló „olcsó pénz” miatt bárki kacérkodhatott azzal a gondolattal, hogy lakáshiteleket vegyen fel. Harmadrészt egyre kockázatosabbakká váltak az eredetileg éppen hogy kockázatkezelésre kitalált „pénzügyi innovációk”, a derivatív, vagy strukturált ügyletek. A világméretű eufória vége annak fájdalmas tudomásulvétele, hogy „az előzetes élvezettel leszámított váltót” nem lehet beváltani.

Dr. Kollár József

Egyetemi oktató, PPKE

Magyar Coachszövetség KA Szakmai igazgatója

Coach

Dr. Rusznák Tamás

az Állami Bankfelügyelet exelnöke, egyetemi oktató

Coach
